

104de vergadering

Dinsdag 1 september 2009

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 147 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Agema, Algra, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Bashir, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Boelhouwer, Van Bommel, Bosma, Bouchibti, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Çörüz, Cramer, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Dibi, Tony van Dijk, Jasper van Dijk, Jan Jacob van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Eijnsink, Elias, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gent, Gerken, Van Gerven, Gesthuizen, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heijnen, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Jonker, Kalma, Kant, Karabulut, Knops, Koopmans, Koppejan, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Kuiken, Langkamp, Leerdam, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Linhard, Luijben, Marijnissen, Mastwijk, Meeuwis, Van Miltenburg, De Mos, Neppéus, De Nerée tot Babberich, Nicolaï, Omtzigt, Ormel, Ortega-Martijn, Ouweland, De Pater-van der Meer, Pechtold, Peters, Pieper, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Roon, De Roos-Consemulder, De Rouwe, Rutte, Samsom, Sap, Schermers, Schinkelshoek, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spekman, Spies, Van der Staaij, Sterk, Tang, Teeven, Thieme, Timmer, Van Toorenburg, Uitslag, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Vietsch, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en mevrouw Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken, mevrouw Bijleveld-Schouten, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegthart, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en mevrouw Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De **voorzitter**: Ik heet u allen van harte welkom na onze andere activiteiten in het reces. Ik heet ook de staatsse-

cretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van harte welkom.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Jasper van Dijk aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over **de borg voor schoolboeken**.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Dijk, u weet het nog: twee minuten. U bijt het spits af.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Voorzitter. Een nieuw politiek jaar, maar ook een nieuw schooljaar. Afgesproken was dat de schoolboeken gratis zouden worden, maar het blijkt toch net even anders te zijn. Nu blijkt immers dat scholen en boekverkopers aan de ouders een borg vragen. Sterker nog, in sommige gevallen wordt een borg verplicht gesteld. Schoolboeken zouden toch gratis worden? Nu blijkt dus van niet.

Eerst waren er problemen met de aanbesteding van de gratis schoolboeken, nu zijn er problemen met de borg. Daarom wordt dit ook wel een hoofdpijndossier genoemd, en daarom was de SP ook zeer kritisch over dit voorstel. Van Dijks Boekhuis – geen familie – stelt in sommige gevallen een borg verplicht. Sterker nog, er wordt nu al aan een rechtszaak gewerkt. OUDERS & COO, een oudervereniging, wordt wellicht aangeklaagd. Wat vindt de staatssecretaris daarvan?

De tegemoetkoming in de schoolkosten, die ouders vroeger kregen, is weggefallen. Dat was een goed bedrag om die schoolboeken mee te betalen. Als uitgevers en scholen een borg gaan vragen, zal dat vooral voor ouders met een laag inkomen een groot probleem zijn. Er is al een voorbeeld van een dochter die naar huis is gestuurd omdat haar vader weigerde de borg te betalen. Dat is onaanvaardbaar. Onderwijs moet kosteloos toegankelijk zijn. Als je al een borg vraagt, moet deze vrijwillig zijn, zoals wij ook de vrijwillige ouderbijdrage kennen.

Staatssecretaris, wilt u hier glashelder zeggen dat scholen en boekenhandelaren geen borg verplicht mogen stellen aan de ouders? Gratis schoolboeken zijn gratis schoolboeken. Wilt u dat per direct tegen alle

De heer Jasper van Dijk (SP)

© M. Sablerolle – Gouda

scholen zeggen? Hoe oordeelt u over de rechtszaak tussen Van Dijks Boekhuis en OUDERS & COO?

Wat gebeurt er eigenlijk met de rente die de boekhandelaren gaan ontvangen op die borg? Het gaat daarbij om 70 mln. Gaat dat geld naar het onderwijs?

□

Staatssecretaris Van Bijsterveldt-Vliegenthart:

Voorzitter. Ik dank de heer Jasper van Dijk van de SP voor de gestelde vragen. Het is altijd een eer om in uw Kamer te mogen zijn, zeker aan het begin van een prachtig nieuw parlementair jaar, en al helemaal als de vragen gaan over de invoering van gratis schoolboeken.

Met de invoering van de gratis schoolboeken gaat het uitstekend. De scholen zorgen nu voor de boeken van zo'n 950.000 leerlingen en betalen daarvoor zelf de rekening. Het enthousiasme voor de gratis schoolboeken onder ouders is onverminderd groot. Negen op de tien ouders staan achter de invoering van de gratis schoolboeken en slechts 3% is niet tevreden over de manier waarop de scholen daaraan vormgeven.

Over de borg heb ik al een aantal malen schriftelijke vragen beantwoord. Tweemaal waren dat vragen van de SP, die daarbij innig heeft samengewerkt met de VVD. Het is natuurlijk prachtig om te zien dat de gratis schoolboeken de socialisten en de liberalen nader tot elkaar brengen.

Ik herhaal graag wat ik eerder over de borg heb geschreven. Helaas gaan leerlingen nog wel eens onzorgvuldig om met spullen van een ander. Een deel van de scholen hanteert daarom een borg, wat overigens ook in de folder staat die in samenwerking met de ouderorganisaties is ontwikkeld. Het is goed dat scholen op deze manier benadrukken dat leerlingen zelf opdraaien voor de kosten als er iets met de boeken gebeurt. Gratis betekent immers niet dat boeken niets waard zijn. Integendeel! In de uitvoering van zo'n borgregeling heeft een aantal scholen nog wel de punten op de i te zetten. Zo moet de medezeggenschapsraad instemmen met de borgregeling. Ook moet helder zijn dat de boekenleverancier, als die een borg int, handelt in opdracht van de school. Het betalen van borg kan geen voorwaarde zijn voor het leveren van de boeken. Als de

ouders, zoals de heer Van Dijk stelt, de borg niet kunnen betalen, ga ik ervan uit dat de school in overleg met ouders en leveranciers tot een oplossing komt.

Laat helder zijn dat de schoolkosten en de wettelijke bepalingen daaromtrent mij ernst zijn. De inspectie werkt momenteel in mijn opdracht aan een onderzoek dat in beeld brengt hoe het staat met het omgaan met de vrijwillige ouderbijdrage. Ik heb daar het punt van de borg aan toegevoegd, omdat ik dit scherp in beeld wil hebben.

Wat de rechtszaak tussen OUDERS & COO en een van de distributeurs betreft: er is nog geen rechtszaak. Het is door OUDERS & COO alleen maar de pers in geholpen om het punt te markeren. De rente is echt een punt tussen de ouders en de school. Daar ga ik van bovenaf, vanuit Den Haag, niets over zeggen.

Tot slot moet mij richting de heer Jasper van Dijk toch nog één ding van het hart. Toen hij de keuze had om met mij schouder aan schouder te strijden voor invoering van gratis schoolboeken, voor het verlagen van de schoolkosten waarvoor ouders jaarlijks de rekening moesten betalen, was de SP niet thuis. De SP van Jasper van Dijk was weer eens tegen. De SP koos ervoor om schouder aan schouder met partijen uit de markt te strijden tegen de invoering van gratis schoolboeken. Het verhaal van de SP was daarbij dat de wet niet uitvoerbaar zou zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Staatssecretaris Van Bijsterveldt-Vliegenthart: De SP zag niets dan problemen: aanbesteden, geen keuzevrijheid, ISB-nummers en te weinig geld. Over al die punten hebben wij niets meer gehoord. Dit is inmiddels ingevoerd en daar ben ik blij om.

De **voorzitter**: U weet dat er ook voor de beantwoording een beperkte tijd is. Die had u inmiddels gebruikt.

Staatssecretaris Van Bijsterveldt-Vliegenthart: Dank u, voorzitter.

De heer **Jasper van Dijk** (SP): Het politieke jaar is weer begonnen; dat kun je wel zeggen. U verwoordt de goednieuwsshow aardig, maar u gaat totaal voorbij aan het echte probleem. Dat heb ik u ook gezegd. Dat was voor de SP de reden om tegen dit plan te stemmen. Die ellendige aanbestedingen, waar "Europa" niets mee te maken heeft, daar wilt u niet vanaf. Daar zijn wij nog niet vanaf. Scholen zijn daar helemaal niet blij mee. Dat is één. Bovendien blijkt nu dat uitgeverij en scholen keihard een borg verplicht stellen voor de entree van de leerling op de school. Als je geen borg betaalt, kom je de school niet binnen. Ik heb u het voorbeeld gegeven van een leerling die de toegang tot een school is geweigerd. Daar gaat u niet op in; u praat daar omheen. Wilt u nu heel helder stellen dat dit absoluut uitgesloten is en dat elk kind toegang heeft tot een school? Wilt u daar heel concreet op ingaan? Wilt u nu zeggen dat een borg vooraf niet verplicht mag worden gesteld, dat schade achteraf betaald kan worden en dat de toegang tot de school hiervan nooit afhankelijk mag worden gesteld?

Staatssecretaris Van Bijsterveldt-Vliegenthart:

Voorzitter. De borg is een mogelijkheid. In de folder die in samenwerking met de ouderorganisaties is ontworpen, is dat aangegeven. Het is ook helder dat in de wet

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

staat dat boeken om niet geleverd moeten worden aan ouders en dat er uiteindelijk dus geen voorwaarde kan zijn in de zin dat de boeken niet ontvangen worden als de borg niet betaald wordt. Een oudergeleding in de MR kan echter wel instemmen met het vragen van een borg. Als een borg niet betaald kan worden, is het aan de school om samen met de distributeur en de ouder te bekijken hoe men tot een oplossing komt. Misschien is het ook goed om te weten dat wij in Nederland het interne boekenfonds al veel langer kennen. Heel veel scholen vragen daar al jaren zonder enig probleem een borg voor. Nu hebben we het allemaal wat meer in de picture. Het is klip-en-klaar: een aantal scholen moet de punten nog op de i zetten. Ik zal dit punt helder communiceren richting de scholen, omdat ook ik dit graag helder wil hebben voor de volgende keer dat de scholen de boeken aanschaffen.

Vragen van het lid Van Gent aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over **de vertraging bij het sluiten van convenanten met regio's om jongeren aan een baan te helpen.**

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Klijnsma, van harte welkom in ons midden.

□

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Goedemiddag, collega's en anderen, zo fris teruggekomen na het reces. Niet voor iedereen is het een leuke zomer geweest. We hebben moeten vaststellen dat jongeren, die weliswaar de toekomst hebben, het heel moeilijk hebben onder druk van de crisis. Zij hebben tijdelijke contracten; er is een gebrek aan stageplaatsen en na het behalen van het diploma is het erg moeilijk om werk te krijgen. Er zijn 120.000 jongeren zonder werk. Ruim 13.000 mbo'ers hebben onlangs hun diploma gehaald, maar kunnen eigenlijk nergens terecht. De jeugdwerkloosheid was vorig jaar 9,3% en is nu 11,4%. Voor jonge mannen en jongeren die geen opleiding volgen en geen startkwalificatie hebben, was de werkloosheid 15,2%. Dat is 6% meer dan vorig jaar. De werkloosheid onder jongeren is zeven keer zo hoog als onder mensen tussen de 25 en 50 jaar.

De deadline voor de dertig regio's waarmee de staatssecretaris een convenant heeft afgesloten om de jeugdwerkloosheid aan te pakken, verloopt vandaag. Alleen weet zij nog niet of alle regio's deze deadline gaan halen. De GroenLinks-fractie vindt dat zeer zorgelijk. Ik mis hier ook een gevoel van urgentie. GroenLinks wil dat de jeugdwerkloosheid breder en actiever wordt aangepakt. Ik wil dat het kabinet een aantal aanvullende maatregelen treft. Is de staatssecretaris dat van plan? Wij maken ons ernstig zorgen. Deelt zij die mening? Vindt zij ook dat zij meer moet doen dan zij tot nu toe heeft gedaan? Hoe kan het dat nog niet alle dertig regio's hun convenanten hebben ingeleverd? Volgens het ministerie is het bekend dat er regio's zijn die niet aan de deadline kunnen voldoen. Wat zijn de problemen? Wij zijn niet op zoek naar bureaucratie, maar naar banen en stageplaatsen voor deze jongeren. Om hoeveel gaat het en wat gaat er concreet gebeuren?

Tot slot heb ik nog de volgende vraag. Ik heb een bericht gehoord dat ook het creëren van stage- en leerwerkplaatsen niet zo verloopt als dat zou moeten. Ik vind het echt verbijsterend dat er een daling is van 90% van het aantal stage- en leerwerkplaatsen bij de overheid, met name voor mbo'ers en vmbo'ers. Dat heb ik gelezen op stageplaza.nl. Ook daar zou ik graag een reactie op krijgen, want dat is een belangrijk onderdeel van het plan voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid.

□

Staatssecretaris **Klijnsma**: Voorzitter. Dank, ook aan mevrouw Van Gent. Het is goed dat dit op dit moment op de agenda staat, omdat het 1 september is. Wij hebben afgesproken met de dertig regio's in Nederland dat zij op 1 september hun plannen zouden inleveren bij het ministerie van SZW en dat is ook gebeurd. Vanuit alle dertig regio's heb ik vandaag, en ook al voor vandaag, de plannen binnengekregen. Wij zijn die plannen nu naarstig aan het toetsen, zodat wij de convenanten kunnen afsluiten. Volgende week, op 9 september, sluit ik de eerste 21 convenanten af. Het restant van negen convenanten doen wij de komende weken.

Kortom, wij staan allen zeer op scherp, de regio's voorop. Er is waanzinnig veel werk verricht in de regio's. Men zit daar natuurlijk nu niet stil. Men wacht niet in stille devotie totdat de convenanten worden afgesloten, maar men is nu al zeer hard bezig om jonge mensen een plek te geven. Vorige week vrijdag was ik in Heerlen en daar heb ik mooie voorbeelden gezien bij het jongerenloket. Dat geldt voor alle regio's in Nederland. Dat neemt niet weg dat ik met mevrouw Van Gent de zorgen deel over het aantal plekken dat voorradig is in Nederland. Werkgevers moeten die plekken natuurlijk ook aanbieden. Dan gaat het om leerwerkplekken, stageplekken, gewone banen voor jongeren en bbl-plekken. Kortom, al die plekken die noodzakelijk zijn.

Ik maak graag van de gelegenheid gebruik om alle jongeren op te roepen naar de werkpleinen toe te komen, als ze nu nog helemaal niets in het verschiep hebben. Die werkplekken doen er zeer toe voor hen. Ik roep de ouders van de jongeren op om die jongeren te geleiden naar die werkplekken, opdat er voor alle jongeren in Nederland perspectief is na het zomerreces. Ik ben met mevrouw Van Gent van mening dat dit met daadkracht dient te gaan geschieden.

Dan ga ik nog even in op de stage- en leerwerkplekken bij de overheid. Daar wil ik het mijne van weten. Ik heb dat ook gehoord. Ik wil daar gezamenlijk met de minister van BZK over in overleg treden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor haar antwoord, maar ik moet zeggen dat het een beetje is gebleven bij peptalk, en weinig praktische en concrete voorstellen bevat. De jongeren moeten naar de werkpleinen, maar krijgen ze dan ook een concreet aanbod of worden ze daar weer de bureaucratie in gestuurd? De staatssecretaris gaat de convenanten op 9 september tekenen, maar zij weet net zo goed als ik dat een convenant nog geen baan is en ook nog geen stageplek. Ik wil dus concreet van haar horen welke aanvullende maatregelen zij gaat nemen om dit op te pakken. De werkloosheid onder jongeren neemt toe, de stageplekken nemen af, het werk neemt af voor